ל) [עי' מוס' צ"ב קנה. ד"ה איממר קטן], כ) [עי' מוס' עירובין ד: ד"ה כל ובד"ה שיעורן], ג) [ע"ש], ד) [כתחובר

רש"שן, ה) וכלים פ"ב מ"בן,

תורה אור השלם

ו וְכִי יִפּל מִנְבַלְתֵם עַל כַּל

ורע זרוע אשר יזרע טהור

המצניע פרק עשירי שבת

לשאינו נקוב דלכל מילי נקוב ושאינו נקוב שוין אואזלינן לחומרא מה א מיי׳ פי״ט מהל׳ כלים סלכה ב: דבמקום דהוי חלוש חומרא חשבינן תרוייהו כחלוש ואי הוי מחובר

מוסף רש"י

נר מצוה

ועדיין כלי הוא לקבל בו זיתים. כלי הוא לטומאה שהרי ראוי לקבל בו זימים (נדה ממ.). ניקב כמוציא זיתים טהור. מטומאה שקיבל עד שייחדנו לרימונים (שם).

מוסף תוספות

א. דחכמים השוו אותן לכל מילי. מוס׳ הכח״ש. ב. דהאי מקשה היה סובר דהאי מקשה דקתני. ריטנ״6. ברייתא דקתני. ריטנ״6. ג. לאו כללא הוא בכל התורה כולה אלא דעביד כללא לענין מה ששנינו בסדר לענין הוו ששנינו בסוד זרעים. ריטנ״א. T. דהתם תנינן לה להך ברייתא. ריטנ״א. ה. דנקוב נמי לאו שדה הוא. חי׳ הר״ן. ו. דהא לא כתיב בהו שדן ולא אדמתך. מיטנ״ח. ד. ופרקי״ דדוקא לזרעים קאמר. שיטה להמ״ן,

רב נסים גאון

אמר רבא ה' מדות בכלי חרש כו'. משכחת לה בתורת כהנים כל אשר בתוכו יטמא, כמה שיעורו של נקב, בכלי חרש בכונס משקה ובכלי שטף במוציא זיתים. ובמסכת כלים פרק ג' שיעור כלי חרס לטהר, העשוי לאוכלין שיעורו . כזיתים העשוי למשקין שיעורו כמשקין כו׳, הלפס והקדירה שיעורו כזיתים כו׳. ובפרק ד׳ שינון כוחנים מי ובפוק ו שנינו וכן גיסטרא שנתרועעה ואינה מקבלת משקין אע״פ שמקבלת אוכלין טהורה שאין שירין לשירין, אי זו היא גיסטרא כל שניטלו אוזניה גיסטרא כל שניטלו אחניה והיו בה חדודין יוצאין. ובתוספתא בפ' ג' נסדקה למטה מאוזניה אע"פ שאזניה קיימות הרי זו כגיסטרא, ואם . מתחילה עשאה בלא אזנים מתחזיה עשאה בלא אונים נידונת כחבית. וכן עוד אמרו אם היתה גיסטרא הרי זו טהורה, שלא אמרו שירים לשירים לכלים. ובפ' ז' כיצד בודקין כלי חרס לידע את ביי קן כל יווס ליוכ לאו, ניקב בכונס משקה אם לאו, מביא עירבה מליאה מים ונותן את הקדירה לתוכה, אם כינסה בידוע שבכונס משקה ואם לאו בידוע שבמוציא['] משקה כו׳. ומשכחת לה בגמ׳ במסכת נידה בפרק בא סימן התחתון (דף מט) ושנינו בו כל כלי חרס מכניס ומוציא ויש שהוא מוציא ואינו מכניס. ותני עלה מכניס פסול למי חטאת ובמדבר יטו לפי שאמרה תורה במי ם) לפי שאמה החודה במי חטאת ונתן עליו מים חיים אל כלי. ואם ניקב בכונס משקה יצא מתורת כלי באלו הראיות, ובמשנה במסכת פרה בפרק . ה' מפני שאין ממלאין ואין יו מכני שאן מכלאון יאן מקדשין ואין מזין מי חטאת אלא בכלי, ולזה אמרו ניקב ומשום גיסטרא דאמר רב אשי שונין כלי חרס שיעורו בכונס . משקה לא אמרו מוציא משקה . אלא לענין גיסטרא כלבד, מאי טעמא אמר מר זוטרא בריה טעמא אמר מר זוטרא בריה דרב נחמן לפי שאין אומרין הבא גיסטרא לגיסטרא. ובפרק . כל הבשר וחוליו דף קזן אמר רבא כלי שניקב בכונס משקה

םליק פרק המצניע

רבינו חנגאל

אלא להכשיר זרעים בלבד. ופריק רבא לעולם ר' שמעון לכל מילי נקוב כשאינו נקוב

משוי לה. ואיכא דגרסי כתלוש משוי. והדבר אחד הוא. פי׳ כיוז דפוטר ר׳ שמעוז אפילו בתולש מעציץ נקוב דייקינז מינה דסבר כל משהי לה, ואיכא דגרסי כתלוש משהי, והובה אחד הוא. פיי כיון דפוטר רי שמעון אפילו בתורש מעציין נקוב דייקינן מינה דסבר כל מאי דורע ביה כתלוש דמיה, ואע"פ שהוא נקוב כשאינו נקוב חשוב. והא דשני ביניהון לענין הכשר זרעים, דתנן בסוף [פ־2] עוקצים עציץ נקוב אינו מכשיר את הודעים, ושאינו נקוב מכשיר את הזרעים, וקא מודה בה ר"ש, דאלמא זרעים שהן בעציץ שאינו נקוב כתלושין דמי, ומים הניתנין עליהן הרי הן בכי יותן ומכשירין, אבל עציץ נקוב זרעים שיש בו כמחוברים דמו וכל מים הניתנין בהן אין מכשירין אותן. והכא בשבת חשיב הנקוב כשאינו נקוב לפטור והכא בורעים משני בין נקוב לשאינו נקוב, קשיין אהדדי. ומשני הכשר זרעים שאני שהתורה ריבתה להן טהרה, ¢וכי יותן מים על זרע זרוע אשר יזרע טהור הוא. פי' כל זרע שאינו ראוי עכשיו הכשר זרשנים שאני שהתורה רבוחה להן טוחרה, מזוכי יותן מים על זרע זרוע אשר יורע טהור הוא. פי כל זרע שאניו ראוי עכשיו לזריעה מהור הוא אין ממים מכשירין אותן, והאי כיון שהוא מחורב כמי שאינו ראו יורינה הוא. זהאי דאמר לכל מילי, כגון ההוא דתנן נמי, שאני התם כיון דאינו נקוב לאו זריעה הוא דכל זריעה שאינה בארץ לאו זריעה הוא. והאי דאמר לכל מילי, כגון ההוא דתנן בכלאים פרק זי צציץ נקוב מקדש בכרם ושאינו נקוב אינו מקדש, ריש אומר זה וזה אסורין ואין מקדשין. ולענין כלאים נמי איכא למימר דפליג ר״ש, אבל רבנן דבר ברור הוא משנה שלמה בדמאי פרק ה׳ שצציץ נקוב הרי הוא כארץ, תרם מן הארץ על עציץ נקוב רמן עציץ נקוב על הארץ תרומות ורומה כר: והילכתא כרבנן שהתולש מעציץ נקוב חייב. גרסינן בטוף פרק חרש שנשא פקחת לא יאמר אדם לתינוק הבא לי חותם, אלא מניחו תולש מניחו זורק. אמר אביי תולש מעציץ שאינו נקוב וזורק בכרמלית

גבו׳ אלא להכשיר זרעים. הזרועים בתוכו. עליץ נקוב אינו מקבל הכשר לטומאה ושאינו נקוב מקבל הכשר דתלוש הוא והא רבי שמעון קאמר ליה וה"ג ר"ש אומר אין בין נקוב כו' דאילו לרבנן איכא טובא דהא מיחייבי אנקוב משום שבת ופטרי אשאינו נקוב: לכל מילי. לשבת

ולהנות במשיכה ולא בכסף ולפרוזבול שאינו נכתב אלא על הקרקע: אשר יורע. כדרך שחדם מוליח לוריעה למעוטי מחובר כל דהו להכי אהני זריעות יתירי דקרא ומיהו שאינו נקוב תלוש גמור הוא: מה לי אמר רבי שמעוו. מי מודה דהא במחוברי הוא האי שורש ואי תלשו ליה בשבת מיחייב: זימנין. פעם אחרת: שאם ניקב. העלין: בכדי טהרחו. שאם נטמא נטהר בשבירה זו והיינו כמוליא זית דתנן במסכת כלים (פ"ב מ"א) כלי חרם העשוי לאוכלין שיעורו כזיתים ומודה ר׳ שמעון בהא דחשיב מחובר כל הזרעים שבתוכו דתו לא הוי כלי: ניקב בכדי טהרחו מיבעיא. דהוה לך לספוקי ביה בהנך דלאו כנגד הנקב ואת פשטת להו דכולהו מחובר נינהו: אי אסמר לדרבי זירא. דמודה ר"ש בשום נהב: הכי הוא דאיתמר. שאם ניקב למטה מרביעית שאינו מחזיק רביעית מן הנקב ולמטה דבליר מהכי לאו כלי הוא: חמש מדות גרסיי: למוליה משקה. נקב דק מחד שמשקה יולה בו: טהור מנטמה גיסערת. כלומר אם כלי שלם הוא אינו נטהר בכך אבל אם היה שבר כלי והיה ראוי להשתמש בו דמקבל טומאה משנשבר כדתנן ים הן וקרקרותיהן ודופנותיהן יושבין שלא מסומכין כו׳ באלו טרפות (חולין דף נד:) וניקב שוב כמוליא משקה אינו טמא עוד משום

אלא להכשיר זרעים בלבד א"ל לכל מילי רבי שמעון כתלוש משוי ליה ושאני לענין מומאה דהתורה ריבתה מהרה אצל זרעים שנאמר יעל כל זרע זרוע אשר יזרע בעא מיניה ההוא סבא מרבי זירא שורש כנגד נקב מה לי א"ר שמעון אישתיק ולא אמר ליה ולא מידי זימנא חדא אשכחיה דיתיב והאמר ומודה ר"ש שאם ניקב בכדי מהרתו א"ל השתא שורש כנגד נקב בעאי מינך ולא אמרת לי ולא מידי יניקב בכדי מהרתו מיבעיא אמר אביי ואי איתמר להא דרבי זירא הכי הוא דאיתמר ומודה רבי שמעון שאם ניקב לממה מרביעית "אמר רבא חמש מדות בכלי חרם ניקב כמוציא משקה מהור מלממא גיסמרא ועדיין כלי הוא לקדש בו מי חמאת ניקב ככונם משקה מהור מלקדש בו מי חמאת ועדיין כלי הוא להכשיר בו זרעים ניקב כשורש קטן מהור מלהכשיר בו זרעים ועדיין כלי הוא לקבל בו זיתים ניקב כמוציא זיתים מהור מלקבל בו זיתים ועריין כלי יהוא לקבל בו רימונים יניקב כמוציא רימונים מהור מכלום ואם הוקף צמיד פתיל עד שיפחת רובו אמר רב אסי שמעתי כלי חרם שיעורו כמוציא רימון אמר ליה רבא שמא לא שמעת אלא במוקף צמיד פתיל והא רבא הוא דאמר מוקף צמיד פתיל עד שיפחת רובו לא קשיא

ŔΠ תורת גיסטרא: גיסטרא. שבר כלי. ולקמיה מפרש טעמא דאין שבר כלי חשוב להלניעו משניקב ולומר הבא גיסטרא אחר ונניח תחתיו לקבל טיף טיף הנוטף מזה אבל אם היה כלי שלם וניקב מעט אין מאבדין אותו אלא אומר הבא (4) גיסטרא אחר ונניח תחתיו: ועדיין כלי הוא לקדש בו מי חטאת. כלומר אם כלי שלם היה וניקב כמוליא משקה עדיין כל חורת כלי עליו ואפי׳ לקדש בו מי חטאת באפר פרה דבעינן כלי ראוי דכתיב (במדבר יט) מים חיים אל כלי וכ"ש שמקבל טומאה: ניקב ככונס משקה. שאם מושיבו על המים נכנס בתוכו דהיינו נקב רחב קלת: טהור מלקדש בו מי חטאת. טהור לאו דוקא אלא כמו טהר יומא (ברכות דף ב:) כלומר בטל לו מתורת כלי לענין מי חטאת: ועדיין כלי הוא לענין הכשר זרעים. הזרועים בתוכו דכתלושין נינהו ואפילו לרבנן שאין נקב זה ראוי להריח לחלוחית הקרקע: ניקב כשורש קטן. הוי טפי מבכונס משקה: טהור מלהכשיר זרעים. לרבנן דהוי עליך נקוב: ועדיין כלי הוא לקבל בו זיסים. שהוא שיעור לטומאה בכל כלי חרם העשוי לאוכלין סתם כל זמן שלא יחדו לרימונים ומקבל עדיין טומאה: טהור מלקבל בו זיסים. כלומר מלקבל עוד טומאה משום תורת סתם כלי חרם שהרי שיעורן כזיתים ואם היתה עליו טומאה נטהר ממנה: ועדיין כלי הוא לקבל בו רימונים. °שאם יחדו שוב לרימונים מקבל טומאה מכאן ולהבא או אם היה מיוחד לרימונים מתחילה לא נטהר: טהור מכלום. משום כלי אלא א"כ מלניעו לגיסטרא יטמא בתורת גיסטרא: ואם היה מוקף למיד פחיל. והוא באהל המת אין טומאה נכנסת בו דרך נקב ומציל על כל מה שבתוכו: עד שיפחס רובו. דכל כלי פתוח כתיב (שם) דרך פתח נכנסת לו טומאה ולא דרך נקביו: אלא במוקף צמיד פחיל. שאם ניקב כמוציא רימון אינו מציל: ברברבי

בעציץ שאינו נקוב אסור. אמר אביי מאי קמ"ל בשלמא אי אשמעינן לוקה מכת מרדות מדרבנן שפיר, אלא האי דקאמר אסור מאי קמ"ל, דהוי זריעה מדרבנן, תנינא משאינו נקוב על הנקוב תרומה ויחזור נקוב כל הנקוב המדידות ותרום כו'. דייקינן לר' שמעון דפטר התולש מעציץ נקוב, ובעא מיניה ההוא סבא מר' זירא אם היה שורש הזרע כנגד הנקוב מה לי אמר ר' שמעון הנקוב מה לי אמר ר' שמעון בזה. אשתיק ר' זירא. זמנין אשכחיה דיתיב וקאמר ומודה אשכוויה דיהב דקאמו דמודה ר' שמעון שאם נקוב בכדי טהרתו, פי' כמוציא רימון, שהתולש ממנו חייב. א״ל שורש כנגד הנקב בעינא מינך ולא פשטתה לי לפטורה, ניקב אתמר, ומודה ר' שמעון שאם נקב למטה מרביעית. פי' הכי קאמר אביי שפיר עבד ר' זירא דלא אהדר ליה לההוא סבא דאי אתמר הכי אתמר מודה ר שמעון שאם ניקב העציץ . בארעיתו או קרוב לארעיתו במקום שלא נשאר בו כדי . לקבל רביעית, דכיון דלית ביה -. כלי, דכי מנקיב עציץ בההוא דוכתא ודאי שרשי הזרעים שיש בו מגיעיז לארץ והרי הז שיש בו מגיעין לאוץ והוי הן כזרועים בארץ והתולש מהן חייב. אבל ניקב העציץ מצידו ונשאר בו כדי לקבל רביעית עדיין כלי הוא, ואע״פ שהושרש כנגד אותו הנקב . אירא למימר שאיוו מויט ארץ, ואע״פ שאין דבר חוצץ יאו ז, ואנ פ שאין דבו ווובץ כינו לבינה עדיין מיבעי אליבא דר׳ שמעון. אמר רבה ה׳ מדות בכלי חרס. עיקרא, כל כלי שנשבר נטהר, מיהו לא מחשיב שבור אלא עד שיפסל בכונס משקה, מקבל טומאה בכונס זיתים. כדתנן שיעור כלי חרס לטהר העשוי לאוכליז שיעורו בזיתים, עשרי למשקין שיעורו במשקין, ועשרי לאוכלין ולמשקין מטילין אותו לחומרו

דפירש דלענין הכשר זרעים פליגי דא״כ אמאי נקט כלי חרם אפי׳ כלי עך נמי ועוד דרבא סבירא ליה דלענין הכשר זרעים שיעורו כשורש קטן: בזיתים. ולענין רימונים חלוקת בזיתים. ולענין רימונים חלוקת אמוראין היא, אבל במשנה לא מצינו בכלי חרש שיעור ברימונים ולא הגיעה אלא עד זיתים. ולענין כלי עץ או כלי עור או כיוצא המות אדן התקוב במספות אם בנו בכל יות שם כדים במובר את הגבות את היות המות במיק במיק במיק במיק במיק במיק המות המ בנו הוא אדתנן כל כלי בעלי בתים שיעורו כרימונים. השתא הני חמש הדות דאמר רבה, חדא דניקב במוציא משקה טהור מלטמא גסטרא, ועדיין כלי הוא לקדש בו מי חטאת, משום דגיסטרא כלי גדול הוא דמחתין ביה כדים וחצובים, והיכי דמיא דמקבל מאי דדאיב מינהון ומינטר. עיקר (גס) גסטרא להא מלתא הוכן, פעמים שהחבית או חצבא גדולה נשברה לה ראשה וניטלו אוניה ומכינים אותה לשומו תחןוןת (מיטה) [חובא] ותותי חצבי כמו כן, ונקראת גיסטרא. וכד מינקיב גיסטרא במוציא משקה, בטלה מן הדבר שהוכנה לו, וליכא כלי חרס דמטהר במוציא משקה בר מגיסטרא בלחוד לפי שאין אומרים הבא גסטרא לגסטרא. פי׳ אם ניקבה שהוכנה זר, וליכא כלי חרס דמטהר במוציא משקה בר מגיסטרה צמדותי דפי שאין אומרים הבא נסטרא גנסטרא. פיי אם ניקבה חצב משהוציא משקה, ראב בל מה בינסטרא גנסטרא. פיי אם ניקבה חצבא במוציא משקה אין הצל אם הניסטרא נופו מוצרא משקה אין אומרים הבא ניסטרא לניסטרא שיובר ממנה לקבל, ואע"פ שניקב במוציא משקה. ותנן גיסטרא שנתרוענה ואינה מקבלת משקין אע"פ שמקבלת אוכלין טהורה שאין שיריים לשיריים. פיי שאין שיריים לשירים, הוא שפירשנו למעלה שהגיסטרא עיקרה שרים הבית הבית או חצבא שניטלו אוניה. וכלי הוא לקדש מי חטאת. ועיקרא, ההוא דתנן אין ממלאין ואין מקדשין ואין מזין מי חטאת אל בכלי, אשמעינן הכא דגסטרא שנתרוענה ומוציאה משקין תורת כלי עליה וכשרה למי חטאת. שנייה. ניקב בכונס משקה מסול מלקדש בו מי חטאת, ועדיין כלי הוא להכשיר בו זרעים, כדתנן בנידה פרק שישי כיוצא בו כל כלי חרס שמכנים

כתלושין כיון דנקוב חשיב מחובר מדאורייתא ובכל מילי נקוב ואינו נקוב כמחוברים חוץ מהכשר זרעים בלבד דאחמיר רבנן לטמויי כשאינו נקוב והשתא משני שפיר שאני לעניו טומאה כו' דהתם הוא דכתב רחמנא בהדיא דחשיב נקוב כמחובר אבל לכל מילי חשיב כתלוש ולהכי פטר במתני׳ אבל קשה לאלו הפירושים דקאמר אלמא נקוב לר"ש כשאינו נקוב משוי ליה משמע דבעי לאיתויי מברייתא דלא משוי נקוב כשאינו נקוב וזה אינו ויש לפרש דה"ק אלמא נקוב לר"ש כשאינו נקוב משוי ליה ורמינהו כו׳ דאדרבה שאינו נקוב כנקוב משוי ליה ועוד פר"י דה"ק אין בין נקוב לשאינו נקוב לענין מעשר ופאה וכלאיס דכיון

דכתיב בהו שדך וכרמך וכן במעשר

כתיב היולא השדה שנה שנה חשיבי תלוש בין נקוב בין שאינו נקובה ואין בו חילוק אלא לענין הכשר זרעים וכל דדמי ליה כגון שבת שאינן תלוים בדבר שהוא חשוב שדהי אלא בתלוש ומחובר ובהנהו לא הוי נקוב" כשאינו נקוב ולפי זה אתי שפיר הא דקאמר אלמא נקוב לר"ש כשאינו נקוב משוי ליה ורמינהו דלא משוי נקוב כשאינו נקוב: ומודה ר"ש שאם ניקב בכדי מהרתו. פי׳ כמולים זית דסתמו

חומרא כמו שבת וכלאים חשבינן תרוייהו כמחובר אלא בהכשר זרעים

דלא החמירו לאחשובי נקוב כחלוש כשאינו נקוב אלא אוקמוה אדיניה

ליחשב כמחובר ול"ל לפי זה דחין

תורמין לר"ש מן הנקוב על פירות

הגדלים בקרקע כמו באינו נקוב

דאזלינן לחומרא ור"י פי׳ דהכי פריך

ר״ם אומר באין בין נקובג לשאינו נקוב

אלא הכשר זרעים בלבד וכיון דגבי

הכשר זרעים חשוב נקוב כמחובר

אע"ג דהוי להקל שאינו מקבל הכשר

ש"מ מדאורייתא חשוב כמחובר דאי

מדאורייתא חשוב כתלוש היכי הוה

מטהרינן להו מדרבנן כשנגעה בהן

טומאה כיון דקיבלו הכשר מן התורה

ואם כן הא דקתני ברישא דברייתא

אין בין נקוב לשאינו נקוב ע"כ לעשות

שניהם כמחוברים ולא לעשות שניהם

של כלי חרס לאוכלין ושיעורן כמוליא זית ונראה לר"י דהיינו טעמא דמודה משום דבטל אגב קרקע כשניקב בכדי טהרתו ודוקא בניקב כמוליא זית אבל בכלי המיוחד למשקין אע״פ שטהרתו בכונס משקה לא אמרי׳ דבטל דאפי׳ לרבנן לא חשבי ליה

כמחובר בכונס משקה אלא כשורש קטן כדאמר בסמוך: מהור מלקדש בו מי חמאת. וכ״ש דטהור מלקבל טומחה חם היה מיוחד למשקין: מהור מלהכשיר בו זרעים. משמע דכלי חרס בעי נקיבה ודלא כפי׳ הקונט׳ בפ״ק דגיטין (דף ז.)

שפירש דספינה של חרס דכיון שהיא של עפר חשובה כנקובה ועת לקנר: ניקב כמוציא רימון מהור מכלום. תימה לר"י היכי קאמר דטהור מכלום והלא אם יחדו לגיסטרא מקבל טומאה כדפי׳ בקונט׳ וכפירושו ודאי כן הוא שהרי אפילו אם נשברו בשברים דקים מקבלים השברים טומאה בתורת גיסטרא כשנשאר בשברים שיעור המפורש במסכת כלים (פ"ב משנה ב) ומייתי לה בפ' אלו טריפות (חולין נד:) הדקים שבכלי חרם הן וקרקרותיהן ודופנותיהן יושבין שלא מסומכין שיעורן בכדי סיכת קטן עד לוג ומלוג עד סאה ברביעית כו׳ ועוד השה לרשב"א דהוה מלי למימר שש מדות בכלי חרס וי"ל דכשנשבר לגמרי השברים ראויין לגיסטרא אבל כשהכלי שלם אלא שניקב כמוליא רימון אין ראוי לגיסטרא ואפי׳ יחדו בטלה דעתו אצל כל אדם אבל

מחוך פי׳ הקונט׳ משמע דכשניקב כמוליא רימון ראוי הוא לגיסטרא דפירש טהור מכלום משום כלי אא״כ מלניעו משום גיסטרא ולפירושו הא דלא נקט ו' מדוח דלא מיירי אלא כשיכול להשתמש כדרכן וניקב כמוליא רימון אין ראוי אלא אם כן מטהו על לידו: שכוא דא שמעת אלא במוקף צמיד פתיל. תימה לר"י דילמא במיוחד לרימונים שמע ואלטריך לאפוקי מדר"א דאמר בסמוך ניקב כמוליא זית אין לו טומאה כו׳ וי״ל דמשמע דבסמם כלי חרס איירי בלא יחוד וליכא למימר דלענין הכשר זרעים שמע כמ״ד בסמוך שיעורו כמוליא רימון לפירש הקונט׳

ל) בקרא דוכי יותן נוים לא כמיב כלל אשר יזרע טהור הוא ולכן נראה דצ"ל על כל זרע זרוע אשר יזרע פרי זרע שראוי עכשיו לזריעה אבל כל זרע שאינו ראוי וכ"י כל"ל.

הגהות הב"ח (h) רש"י ד"ה גיסטרא וכו' הבא גיסטרא ונניח כל"ל ותיבת אחר נמחק:

גליון הש"ם

גם' ניקב בכדי מהרתו מיבעיא. ע' לתונות גג ע"ל תד"ה ותיבעי: רש"י ד"ה ועדיין כלי הוא לקבל בו רמונים שאם יחדו. עיין לעיל לף נט ע"ל מד"ה ור' יוחנן ובעירו' ד ע"ב מד"ה כל כלי ובפ"ב מ"ב דכלים בר"ש שם:

רבינו חננאל (המשר) דרבנן. וגרסינן נמי במנחות (דף ע) אמר רב טובי בר קיסנא

אמר שמואל הזורע כלאים

בעציץ שאינו נקוב אסור. אמר